

III. JĘZYK MEDIÓW

Edukacja formalna – dzieci

Zagadnienia	Wychowanie przedszkolne	Szkoła podstawowa, klasy 1-3	Szkoła podstawowa, klasy 4-6
<p>Językowa natura mediów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że postacie obserwowane w mediach, ukazywane na ekranie telewizyjnym mogą być fikcyjne; np. wie, że postacie z bajek telewizyjnych tj. Gumisie, Kaczor Donald nie istnieją w rzeczywistości, a są jedynie wymysłem człowieka. • rozumie różnicę pomiędzy bezpośrednią rozmową a komunikacją przez media; np. wie, że podczas rozmowy telefonicznej słyszymy jedynie głos rozmówcy, ale może on pozostawać daleko od nas. • wie, że są różne sposoby zapisywania i przekazywania słów, obrazów i dźwięków, że można przekazywać tę samą treść za pomocą różnych urządzeń; np. wie, że można nagrać i odtwarzać odgłosy przyrody i własnej mowy, rysować, a potem zeskanować rysunek i oglądać go na ekranie komputera, telewizora lub telefonu. • zna i rozróżnia różnorakie urządzenia służące do przekazywania informacji; np. umie wskazywać, podawać nazwy oraz opisywać własnymi słowami, do czego służą radio, telewizja, komputer przyłączony do internetu, telefon komórkowy. 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że same przekazy audiowizualne, nawet prezentujące realnie istniejące postacie, różnią się od spotkania w rzeczywistym świecie; np. postacie obserwowane w telewizji, na ekranie kinowym lub komputera mogą wyglądać odmiennie, kiedy spotkamy je osobiście. • umie rozróżniać pomiędzy potocznym językiem, którym mówimy do rodziców i rówieśników, a słowami płynącymi z telewizji; np. wie, czym różni się język oglądanej bajki czy transmisji sportowej od codziennej rozmowy. • zna różne formy przekazów audialnych i audiowizualnych, potrafi wskazywać na różnice między nimi oraz sposobem ich odbioru; np. potrafi wskazać, czym różni się bajka na DVD, emitowana w telewizji, nagrana w formie słuchowiska na audiobooku, drukowana w formie książki lub wydana jako e-book. • zna różnicę pomiędzy przekazem tekstowym, dźwiękowym i wideo, potrafi wskazać na korzyści i ograniczenia w odbiorze tych przekazów; np. wie, że lektura słowa drukowanego wymaga większego zaangażowania uwagi niż telewizja, że druk bardziej oddziałuje na nasze myśli, a telewizja na emocje; że radio pozwala wykonywać inne czynności i najmniej angażuje naszą uwagę spośród wyżej wymienionych. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie technologii analogowej i cyfrowej; np. wie, że media cyfrowe opierają się na kodowaniu przekazów w formie zapisu binarnego (zerojedynkowego). • umie własnymi słowami wskazać najprostsze różnice między zapisami analogowymi i cyfrowymi oraz wskazać przykłady urządzeń do zapisu i odtwarzania w obu technologiach; np. wie, czym różni się fotografia cyfrowa od wykonanej na kliszy, jaki jest proces jej powstawania, czym się różnią te procesy. • zna podstawowe pojęcia związane z językiem filmu oraz fotografii zarówno w odniesieniu do mediów analogowych, jak i cyfrowych; np. wie, czym jest kadr, ujęcie, montaż, zna proces powstawania fotografii i filmu w technologii analogowej i cyfrowej. • rozumie pojęcie multimediiów jako technologii integrujących różne techniki przekazu; np. wie, że łączą one dźwięki, teksty drukowane, fotografie i filmy, że dzięki technologii cyfrowej mamy większą możliwość nie tylko modyfikowania, ale i łączenia zapisywanych dotąd w odmienny sposób przekazów.

Zagadnienia	Wychowanie przedszkolne	Szkoła podstawowa, klasy 1-3	Szkoła podstawowa, klasy 4-6
<p>Funkcje komunikatów medialnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, że pewne przekazy medialne mogą zachęcać nas do czegoś; np. do zakupu określonego produktu, zabawki, czy też wykonania jakiejś czynności, obejrzenia bajki w telewizji. • wie, które przekazy służą zabawie, a które dotyczą poważnych spraw, informują o pewnych wydarzeniach; np. umie rozróżnić pomiędzy bajką a programem dla dzieci, w którym podawane są wiadomości dotyczące naszego życia. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcie reklamy i umie zidentyfikować przekazy reklamowe, które go otaczają; np. potrafi rozpoznawać i porównywać reklamy na ulicy, w prasie, telewizji, internecie. • umie rozróżnić pomiędzy przekazami medialnymi, które wywołują różne emocje; np. strach, smutek, radość. 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, jakie podstawowe elementy powinna zawierać każda informacja, także medialna; np. umie analizować dany przekaz wiadomości telewizyjnych pod kątem kategorii dlaczego, kto, co, kiedy, gdzie. • rozumie różnicę pomiędzy informacją a opinią i umie formułować komunikaty zróżnicowane pod względem funkcji w mediach, także społecznościowych; np. umie podać informację o danym przedsięwzięciu społecznym czy kulturalnym oraz wyrazić swoją opinię; widzi różnicę pomiędzy tymi dwoma rodzajami wypowiedzi medialnych.
<p>Kultura komunikacji medialnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • umie wyrażać swoją opinię o danym przekazie i uzasadnić ją swoimi słowami; np. mówi: „podoba mi się ta bajka, bo te postacie są bardzo zabawne”. • wie, że zarówno słowa, jak i obrazy mają swoje specyficzne znaczenie; np. wie, że można poinformować kogoś zarówno za pomocą słowa, jak i rysunku. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie ocenić dany przekaz medialny w kategoriach estetycznych, uzasadniając swoją opinię; np. umie powiedzieć, że w tym filmie są interesujące efekty specjalne, ale niezbyt interesująca fabuła, a bohater grany przez aktora jest osobą godną naśladowania, ponieważ... • umie posługiwać się emotikonami w komunikacji SMS-owej i internetowej; np. zna znaczenie symbolu :) czy :(• zna i rozumie różnice pomiędzy komunikowaniem za pomocą słów i gestów; np. wie, co oznacza gest OK (uniesionego kciuka) lub V, które gesty są uznawane za obraźliwe w danym kręgu kulturowym. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie zjawisko wulgaryzacji kultury medialnej, umie oceniać i wybierać przekazy, które temu przeciwdziałają; np. potrafi skrytykować film lub grę komputerową wskazując jej niski poziom, służący jedynie prostej rozrywce, brak przesłania, ubóstwo środków obrazowania czy warstwy dźwiękowej, agresywny język przekazu. • umie przetłumaczyć emocje wyrażane emotikonami na zdania opisujące i uzasadniające te emocje w komunikacji internetowej; np. używa stwierżeń takich jak: „Jestem smutny i rozczarowany, ponieważ...” zamiast skrótu :(

Edukacja formalna – młodzież

Zagadnienia	Gimnazjum	Szkoła ponadgimnazjalna	Szkolnictwo wyższe
<p>Językowa natura mediów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie hipertekstu oraz umie wyjaśnić różnicę między hipertekstem a tekstem linearnym; np. wie, że są to powiązane ze sobą odsyłaczami teksty elektroniczne, co ułatwia tworzenie skojarzeń i poznawanie wiedzy, wie, że sposób lektury hipertekstów jest różny od lektury drukowanych książek. • umie rozróżniać podstawowe gatunki filmowe i telewizyjne; np. potrafi opisać własnymi słowami, czym charakteryzują się thriller, komedia romantyczna, telenowela dokumentalna, talk show. • rozumie zjawisko konwergencji gatunków medialnych; np. zdaje sobie sprawę, jak tradycyjne audycje i programy telewizyjne można odbierać poprzez internet w formie podcastów i wideocastów, transmisji strumieniowych, jakie zmiany to powoduje dla treści przekazów. • dostrzega, w jaki sposób ten sam tekst kultury medialnej może być przedstawiany za pomocą różnych nośników przekazu i reklamy; np. strony internetowe, film kinowy i DVD, gadżety związane z serią wydawniczą o Harrym Potterze. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna cechy różnicujące przekazu tekstowego dostosowanego do różnych mediów i potrafi dostosowywać formę przekazu do medium; np. wie, czym różni się dany tekst zapisany w formie linearnej, strony internetowej, e-maila, czatu, SMS-a, postu w serwisie społecznościowym, wspólnie pisanego dokumentu w sieci (booksprint). • rozumie pojęcie interfejsu w relacjach użytkownik-medium; np. potrafi scharakteryzować różnice w sposobie korzystania z tabletu i z gazety, z interfejsu graficznego (GUI) i z interfejsu tekstowego aplikacji komputerowych. • rozumie pojęcie ekranu, umie opisać jego rolę i przemiany w kulturze audiowizualnej; np. umie rozróżnić pomiędzy odbiorem filmu w kinie, na ekranie telewizora, komputera, tabletu. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie medialnej reprezentacji rzeczywistości i umie wskazać na jej rolę i ograniczenia w poznaniu; np. potrafi scharakteryzować sposób, w jaki twórcy mediów konstruują przekazy, opisać, czym gatunkowo przekazy audiowizualne różnią się od rzeczywistości poznawanej bezpośrednio, dlaczego mówimy, że są „obrazami” rzeczywistości, potrafi wyjaśnić zjawisko teleobecności podmiotu poznania w kategoriach filozoficznych. • rozumie pojęcie tekstu w szerokim kulturowym znaczeniu, pojęcia kodowania i dekodowania, znaku, semiotyki; np. wie, w jaki sposób możemy postrzegać film, rzeźbę, architekturę jako teksty kultury złożone z określonych znaków i kodów językowych. • rozumie pojęcie <i>new media literacies</i>; np. potrafi opisać w kategoriach gatunku medialnego nie tylko przekazy audiowizualne, ale także sieci społecznościowe, gry wideo, potrafi analizować i scharakteryzować obraz świata, który tworzą te przekazy.

Zagadnienia	Gimnazjum	Szkoła ponadgimnazjalna	Szkolnictwo wyższe
Funkcje komunikatów medialnych	<ul style="list-style-type: none"> • umie dyskutować, formułując własne opinie w mediach społecznościowych przy poszanowaniu godności dyskutantów i koncentrowaniu się na merytorycznej stronie przekazu; np. zna podstawy etykiety językowej w komunikacji internetowej. • umie przekonywać do swoich racji innych, uzasadniając i obrazując swoje przekonania także przy użyciu środków audiowizualnych; np. potrafi zaprezentować swoje stanowisko, przedstawić je w punktach, zilustrować przykładami, posłużyć się obrazami, statystykami przestawionymi w formie wizualnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie tworzyć przekazy informacyjne i reklamowe; np. inicjatyw społecznych, kulturalnych, w których bierze udział. • wie, że pewne przekazy informacyjne mogą zawierać elementy rozrywki, potrafi wskazać przykłady takiego połączenia w różnych gatunkach medialnych; np. umie wskazać, co w danym przekazie audiowizualnym jest elementem telewizyjnego show, a co ma wartość poznawczą. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna zagadnienia współczesnej teorii wywierania wpływu na społeczeństwo, obejmującej zarówno reklamę, jak i elementy marketingu; np. umie wskazać przykłady technik stosowanych przez polityków, sprzedawców w przekazach audiowizualnych dobieranych w celu przekonania nas do swojej racji lub produktu. • rozumie pojęcia infotainment i edutainment, potrafi łączyć elementy edukacji opartej na przekazach werbalnych z reprezentacjami wizualnymi, dźwiękowymi; np. umie tworzyć notatki, prezentacje, które zawierają nie tylko informacje, ale również przekazy wizualne wyrażające określone emocje, potrafi posługiwać się językiem anegdoty, humoru w prezentowaniu informacji.
Kultura komunikacji medialnej	<ul style="list-style-type: none"> • zna podstawowe pojęcia z zakresu estetyki, krytyki kulturalnej; np. potrafi tworzyć recenzje przekazów medialnych, swobodnie operując przykładami i porównaniami dzieł audiowizualnych. • wie, jakie znaczenie w komunikacji mają poszczególne gesty, mimika, postawy ciała czy odległość pomiędzy osobami i umie wskazywać przykłady w przekazach audiowizualnych; np. potrafi określić na podstawie zachowań polityków w studio telewizyjnym ich stosunek do omawianych kwestii. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie i potrafi opisać zasady związane z savoir vivre w zakresie komunikowania się z innymi osobami za pośrednictwem mediów; np. wie, o jakiej porze można zadzwonić do danej osoby ze względu na pełnioną funkcję, w jaki sposób powinno się odnosić do gości w studio telewizyjnym itp. • umie stosować odpowiednią dykcję, intonację głosu i mowę ciała podczas komunikacji bezpośredniej oraz posługiwać się symbolami w komunikacji wizualnej; np. umie dobrać ilustracje do prezentacji wyrażającej różne emocje, przekonania. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie wykorzystać podstawowe pojęcia z zakresu retoryki, umie przygotować i wygłosić publiczne przemówienie na zajęciach akademickich; np. potrafi wystąpić publicznie w studio radiowym i telewizyjnym. • rozumie zagadnienia z zakresu komunikowania i kultury medialnej; np. potrafi podać podstawowe modele komunikowania, opisać charakter przemian kulturowych (np. językowych) wywołanych przez zmiany technologiczne.

Kształcenie ustawiczne

Zagadnienia	Poziom minimum	Poziom optimum	Poziom mistrzowski
Językowa natura mediów	<ul style="list-style-type: none"> rozumie różnice między gatunkami medialnymi; np. potrafi odróżnić program informacyjny, debatę w studio telewizyjnym, serial, thriller, talent show i scharakteryzować ich główne cechy. potrafi formułować komunikaty informacyjne w różnych formach, także za pośrednictwem wybranych środków komunikacji internetowej, takich jak np. poczta elektroniczna, czat, komunikator głosowy, Skype. 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie specyfikę poszczególnych gatunków medialnych i innych zagadnień; np. związanych z kadrowaniem w filmie, znajomością form i zasad komunikowania się w internecie, w społecznościach sieciowych. 	<ul style="list-style-type: none"> umie tworzyć przekazy medialne (audiowizualne, multimedialne), posługując się różnymi gatunkami dziennikarskimi i medialnymi w swobodny sposób; np. potrafi założyć stronę internetową lub bloga, przygotować film amatorski, zredagować gazetę środowiskową, biuletyn elektroniczny, posługując się swobodnie aplikacjami umożliwiającymi wykonanie tych zadań.
Funkcje komunikatów medialnych	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega różnicę pomiędzy przekazami informacyjnymi, opiniami a perswazją; np. w reklamie, w wypowiedziach polityków. rozdziela przekaz informacyjny od rozrywkowego; np. umie określić, co ma wartość poznawczą w danym przekazie, a co jest elementem, który ma budzić emocje odbiorcy. 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi formułować poprawne, jasne i logiczne komunikaty informacyjne w mowie i piśmie, także za pośrednictwem wybranych środków komunikacji internetowej, takich jak poczta elektroniczna, czat, komunikator głosowy. potrafi wykorzystać różne media do formułowania komunikatów perswazyjnych; np. forum internetowe. sprawnie posługuje się różnymi środkami retorycznymi w formułowanych przez siebie komunikatach. Umie odwoływać się do emocji w swoim przekazie stosownie do potrzeb, wywoływać wzruszenie; np. potrafi przygotować i wygłosić przemówienie. 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi formułować skuteczne komunikaty informacyjne w mowie i piśmie, dostosowane do specyfiki różnych mediów komunikacyjnych; np. może swobodnie operować językiem publicystycznym, informacyjnym, urzędowym, naukowym.
Kultura komunikacji medialnej	<ul style="list-style-type: none"> rozumie potrzebę i specyfikę dostosowania języka do komunikacji z różnymi grupami odbiorców za pośrednictwem mediów; np. wie, jakie są psychologiczne i społeczne uwarunkowania języka kierowanego do dzieci, podwładnych, przełożonych, urzędników, dziennikarzy. zna znaczenie mowy ciała, rozpoznaje podstawowe gesty, pozycje ciała, mimikę, rozumie znaczenie odległości od innych osób w komunikacji, dostosowywania intonacji głosu; np. potrafi wskazywać je w życiu publicznym. 	<ul style="list-style-type: none"> umie tworzyć przekazy medialne w pracy i życiu osobistym. dba o logiczny, jasny i czytelny przekaz swoich komunikatów. potrafi wypowiadać się podczas audycji radiowej i telewizyjnej, dyskusji internetowej z poszanowaniem zasad dyskusji i godności jej uczestników. 	<ul style="list-style-type: none"> swobodnie dostosowuje swój przekaz do konkretnej osoby i sytuacji komunikacyjnej. biegle zna język ciała, umie się nim posługiwać w komunikacji publicznej, w kontaktach z mediami instytucjonalnymi. Potrafi dostosować swój przekaz do sytuacji medialnej, gatunku, formatu. swobodnie występuje przed kamerą, ma i stosuje wiedzę z zakresu wywierania wpływu na inne osoby za pomocą mowy ciała i intonacji głosu. potrafi przekazywać swoją wiedzę i umiejętności w zakresie komunikacji innym; np. może prowadzić szkolenia i warsztaty z zakresu edukacji medialnej, etykiety komunikacyjnej.